

Nr 22.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning om ändrad lydelse av § 4 förordningen den 16 maj 1890 (nr 21 s. 1) angående Sveriges allmänna hypoteksbank, m. m.

I en den 29 februari 1952 dagtecknad proposition, nr 104, som hänvisats till bankoutskottets förberedande handläggning, har Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för samma dag, föreslagit riksdagen att

dels antaga vid propositionen fogat förslag till förordning om ändrad lydelse av § 4 förordningen den 16 maj 1890 (nr 21 s. 1) angående Sveriges allmänna hypoteksbank;

dels ock besluta att staten skall — för ökning av Sveriges allmänna hypoteksbanks grundfond — genom fullmäktige i riksgäldskontoret ställa till förfogande svenska statens fyra och en halv procent obligationer, uppsägbara från innehavarens sida, till ett nominellt belopp av fem miljoner kronor med rätt för banken att taga obligationerna i anspråk i enlighet med bestämmelserna i förordningen angående Sveriges allmänna hypoteksbank.

Berörda författningsförslag är av följande lydelse:

Förslag

till

förordning om ändrad lydelse av § 4 förordningen den 16 maj 1890 (nr 21 s. 1) angående Sveriges allmänna hypoteksbank.

Häri genom förordnas, att § 4 förordningen den 16 maj 1890 angående Sveriges allmänna hypoteksbank¹ skall erhålla följande ändrade lydelse.

Nuvarande lydelse:

§ 4.

Till grundfond för hypoteksbanken överlämnar staten genom riksgäldskontoret ett belopp av *åttiofem* miljoner kronor i av staten utgivna obli-

Föreslagen lydelse:

§ 4.

Till grundfond för hypoteksbanken överlämnar staten genom riksgäldskontoret ett belopp av *nittio* miljoner kronor i av staten utgivna obli-

¹ Senaste lydelse av § 4 se 1951:273.

gationer, ouppsägbara å innehavarens sida samt förskrivna med fyra och en halv procent årlig ränta; ägande banken över dem förfoga efter ty här nedan sägs.

gationer, ouppsägbara å innehavarens sida samt förskrivna med fyra och en halv procent årlig ränta; ägande banken över dem förfoga efter ty här nedan sägs.

Denna förordning träder i kraft den 1 juli 1952.

Enligt § 4 förordningen den 16 maj 1890 (nr 21 s. 1) angående Sveriges allmänna hypoteksbank — sådan paragrafen lyder jämlikt förordningen den 18 maj 1951, nr 273 — överlämnar staten till grundfond för hypoteksbanken genom riksgäldskontoret ett belopp av 85 miljoner kronor i av staten utgivna obligationer, ouppsägbara å innehavarens sida samt förskrivna med 4½ procent årlig ränta; och äger banken förfoga över dem efter vad i förordningen närmare anges. Vidare stadgas i § 5, att hypoteksbanken må utgiva obligationer mot viss säkerhet och att sammanlagda beloppet av utelöpande obligationer icke vid något tillfälle må uppgå till mera än 10 gånger beloppet av grundfonden.

I en den 17 december 1951 dagteknad skrift har *styrelsen över Sveriges allmänna hypoteksbank* hemställt, att det såsom grundfond för hypoteksbanken överlämnade beloppet måtte höjas från 85 till 100 miljoner kronor. Styrelsen har anfört, att beloppet av bankens utelöpande obligationer uppginge till ca 780 miljoner kronor. Utrymme funnes sålunda för banken att försälja obligationer till ett belopp av ytterligare ca 70 miljoner kronor och att därmed möjliggöra en motsvarande kreditgivning. Vid bedömandet av frågan huru länge detta belopp kunde beräknas förslå för hypoteksinstitutionens kreditgivning — inom ramen för den överenskommelse om allmänna riktlinjer för en kreditbegränsning, som i augusti 1950 träffats mellan riksbanken och affärsbankerna och till vilken även hypoteksinstitutionen anslutit sig — kunde framhållas, att hypoteksinstitutionen kunde förväntas ha att motse betydande kreditanspråk från jordbrukarna under år 1952. Genom att skörden under år 1951 delvis slagit fel hade avsevärda lånebehov uppstått, vilket hypoteksinstitutionen redan haft erfarenheter av i form av ökade låneansökningar. Den väntade höjningen av taxeringsvärdena under år 1952 innebure bl. a. att jordbrukarna i många fall kunde omlägga sina sekundärkrediter till bottenkrediter och därmed förbilliga krediten; taxeringsvärdena syntes nämligen kunna tagas till utgångspunkt för åsättande av högre belåningsvärden. Slutligen kunde påpekas, att en icke obetydlig del av hypoteksinstitutionens utlåning föranleddes av institutionens med-

verkan i långivningen mot statlig lånegaranti. Hypoteksinstitutionens andel i den totala kreditgivningen mot statlig lånegaranti tenderade att öka.

Det syntes emellertid icke osannolikt, har bankstyrelsen vidare anfört, att förenämnda belopp å ca 70 miljoner kronor komme att förslå för kreditgivningen under år 1952. Däremot förefölle det mycket ovisst om beloppet räckte till även för långivningen under första halvåret 1953. Styrelsen ville därför föreslå, att frågan om höjning av grundfonden redan nu upptoges och underställdes 1952 års riksdag. Det syntes styrelsen därvid lämpligt att höjning skedde till 100 miljoner kronor.

Över styrelsens framställning ha *fullmäktige i riksbanken, fullmäktige i riksgäldskontoret* samt *bank- och fondinspektionen* avgivit utlåtanden. Fullmäktige i riksgäldskontoret och bank- och fondinspektionen ha intet att erinra mot framställningen, varemot fullmäktige i riksbanken med hänsyn till de nuvarande kreditrestriktionerna icke tillstyrka större höjning av grundfonden än med 5 miljoner kronor. Rörande det närmare innehållet av bankofullmäktiges yttrande tillåter sig utskottet hänvisa till propositionen.

Departementschefen har anfört följande.

Såsom bankofullmäktige framhållit måste den skärpta kontroll över emissioner av obligationslån, som ingår som ett led i de kreditåtgärdsåtgärderna, även omfatta hypoteksbankens obligationslån. Det är jämväl av vikt att hypoteksbankens låneverksamhet bedrivs på ett sätt, som står i överensstämmelse med den allmänna restriktiviteten på kreditmarknaden. Ehuru det givetvis i och för sig är önskvärt att frågan om storleken av grundfonden icke skall behöva prövas med alltför korta mellanrum, anser jag mig likväl i nuvarande läge icke kunna förorda en höjning med det i framställningen från bankens styrelse angivna beloppet.

Bankofullmäktige ha uttalat att en fondökning med 5 miljoner kronor skulle jämte den icke utnyttjade upplåningen vara tillräcklig att under 1952 tillgodose låneanspråk av samma omfattning som under 1951 och därjämte lämna erforderlig marginal för ny prövning av frågan om ökning av grundfonden vid 1953 års riksdag. Med hänsyn till vad jag nyss anfört anser jag mig icke kunna förorda höjning av grundfonden med högre belopp än bankofullmäktige tillstyrkt eller sålunda med 5 miljoner kronor från 85 till 90 miljoner kronor.

I § 4 i förordningen angående Sveriges allmänna hypoteksbank bör i enlighet härmed vidtagas den ändringen, att det där angivna grundfondsbeloppet ändras från 85 miljoner till 90 miljoner kronor. Därest riksdagen biträder ändringsförslaget, torde riksdagen samtidigt böra besluta att staten skall — för ökning av hypoteksbankens grundfond — genom fullmäktige i riksgäldskontoret ställa till förfogande svenska statens fyra och en halv procent obligationer, ouppsägbara från innehavarens sida, till ett no-

minellt belopp av 5 miljoner kronor med rätt för banken att i enlighet med bestämmelserna i nyssnämnda förordning taga obligationerna i anspråk.

Utskottet. Med understrykande av vad departementschefen anfört om vikten av att hypoteksbankens låneverksamhet bedrives på ett sätt som står i överensstämmelse med den allmänna restriktiviteten på kreditmarknaden tillstyrker utskottet bifall till Kungl. Maj:ts ifrågavarande förslag. Utskottet hemställer alltså,

att riksdagen må bifalla Kungl. Maj:ts förevarande proposition.

Stockholm den 24 april 1952.

På bankoutskottets vägnar:

FRANS SEVERIN.

Närvarande:

från första kammaren: herrar Ewerlöf*, Sundvik, Fahlander, Werner, De Geer och Boo;

från andra kammaren: herrar Severin, Fröderberg*, Nilsson i Landskrona, Persson i Norrby, Schmidt, Sköldin*, Fagerholm* och Johanson i Kalmar.

---

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.